

תרבות וספרות

עורך בני ציפר

תפקידו הגדול של הקורא (א')

מן הבדיון לממשות בכיוון ההפוך

מאת אריאל הירשפלד

העמקה והמבלבלת כל כך שלו. המערכות והחשיבה פוח בנגיית "העולם" של "עם, מאכל מלכים" מכניסות את הקורא בק, מתחת למעגל הגולה לו, לחדרה שוד סימפוטית שלה הם משימים לגמרי, ורק עם תום ה" מיט אד הסביבות שלוקח תהליך הקריאה, מגלה הקורא מה הרעם עלי ומה הסכים לעשות. רק לאחי מלווז

עם, מאכל מלכים. מאת יצחק לאור, הספרייה הירושלמי, ספרי סימן קריאה, הקיבוץ המאוחד, 1993

ס רוד מופנך כמספרי אמת כווד הזה נספרות העברות, שיש לו עדנה ספרותית אמיתית וני מסכת, ראוי לו שימקוד רגע, שיסתוק רגע, נוכח יצירה גדולה שגולרת בתוכו אליו. אלא שגם אם גדולות של "עם, מאכל מלכים" היא ודאית, כווד כי שתיקה היא רבתי האחרון סיכנה לו הספר הזה, וכי המנגונים הראשונים שיפעלו כזיקה אליו הם מנגוני הגנה רועשים.

"עם, מאכל מלכים" מחייב תוויה שגושה ויהי שאי אפשר עוד להשיגה תוויה של בלבול בין אמנות חייבת וזויה שבה תהליך הקריאה עוקף את הוצגלים האמפטיים ביצירות כזאת, עי שהקורא מגלה בעצמו אנוכיות המסודרת עמו לאודיעים משימים, לא בזויים, הוצויה האמת צוטהת כאן למרות הסודעה הציפיה, המסוקעת נספר, לכריונותה של האמנות, למלאטי תיותם של כלי הדיבור, המחשבה והספרות, ול הישנות הרחמית של רופסי הבעה האנושית לאורך ההיסטוריה.

אין כמעט רוד שאינה מסמכת כירי יצחק לאור כדי להרום את אשליית הבדיון הסיפורי "ספרי בת ה" אלוהים", הוא אומר מיד בפתחת הספר וממשיך: "כי מה רוצה הקורא/ת? וממשיך את הקריאה המוסרית הזאת אל המחז בערב רב של כיווני מחשבה הכמוסים במשפטים הבאים: "לא צריך, בת השיר, מכוון, להגדום את הסיפור האופן המתמקד, נבחי עי לשע"י הבסיס, למכת הרוח, "יעלם כמעט הצליל" ועמ' 48. אה: "דיומו נא לעצמם הקוראים חוד כעצם המסודרן מסודר מאודי ועמ' 48. אה: "לרנע לא יכלה לעצוד את רעידתה יצארה, לא ראה את הרבנים הללו וע", מתרחשים נד "כיש, כי אם אין מספר, אין כסיס כוודי ועמ' 129. לפע"י שים מוסיק לאור להקעות המקראיספריות האלה גם פגיעות גמת בקיטרום של "גבילוי הוביסוי" בלשון השיה האנוכית העברי, כמה "כל המשתתפים ככתיבה מליצית למספרי להרגיש כי הן ניצולות שאה, או לפחות אתה מן ווא תויה השניה - שכנוטה לשיטת, או מתרוד כווד שני" ועמ' 154. אה: "יש לה שיען גבירי, ולמלך הגרמניו מספר על הוד יש לה גב"ו.

הפרות אלה מביאות אל הספר מודעת ופוסט מודרנית אפיריטונו ברובי ההשתנות המתמדת של המספר עות ככל מבינה וכלל הקשר הן מעודות מאוד את המודעות למניפולציה האמנותית, אבל למרות המתקפה האמפטיית ולאור מקיף בה את הניסיון לבנות עולם סיפורי, ואף על-פי שהיא מחליט מאוד את התנגדותם של ניבויי העולם למצוד הזה - הוא משנה את סמוליהם טענם לפעם ומעמיד הסיבות של-מת של התרחשות על "אלי כן חזק או על-מה אפשר יהיה לראות כזאתה נקודה שבה תקופת-יה יצירי" - למרות כל אלה לא מתמוסע העולם הסיפורי "עם, מאכל מלכים" הוא אתר העולמות הסיפוריים השלמים, היווניים והמסובעים ביותר שתמצא נספר רות העברית. יותר מזה, הספר מספיע על הקורא וזויה כה עזה ומבלבלת עי כי מוחש לו רבו השופר לגמרי מניפולציה סקסטואלית: משהו העובר גבול כלשהו מן הבדיון אל הממשות בכיוון ההפוך - לא אל חסר המסמכות אלא אל הגנות הרגש והחשים היסודיות ביותר.

זויות הקריאה ברומאן זה היא התרחשות כפני עצמה, החסוכה לא פחות מכיווני המחשבה שהוא פותח לאור סיכום, והיא, בין השאר, תגובה להחשפתו של המספר המורכב, הוויזואלי כמדיה מעודת השונות, של העולם המבלבל בו, בקריאה שנייה אפשר להבחין כי גם הדיעות המנסות לקעקע את אשליית הבדיון הסיפורי נמסות לעשות זאת רק לכאורה וכי הן מסילות ספק כמסוכמות הסיפור כדי לאישש אותו מחדש ובמלוא העוצמה, אגב, בקריאה הראשונה מוצא הקורא את עצמו נתון בתהליך הדרוש סמט מעורבות ומאמץ ומג מסים של סבל, והוא מוצא את עצמו מוכן למאמץ נריר, אלי יודר כמיטו ובדואר בהקשרה של הספרות העכשווית.

הסיבה לכך, נרמה לי, נעוצה כפיך איכות כרטיית שיש לספר זה כלומר - נתבונן המורכב של תהליך הקריאה ובתפקיד הגדול וההורא "הספרותי" כל כך (המושל על הקורא בו, ובאופן הגדול והמחורש) ובכבוד שהוא רוחש כלפי הקורא. התפקיד הזה אינו רומה למעורבות האשלייתית ולהפרדת עם ניבויים נטח דומכות הקלאסי, אבל הוא רומה עוד פחות לתפקידים המנוכחים והמוטלים על הקורא כ"רומאן הודיש". תפקיד ור של הקורא כ"עם, מאכל מלכים" עשוי ממעורבות כבניין העולם הבדוי עצמו, מפני שבנייתו פתוחה, "לא נגמרה", מפולחת לכל אורכה ועומק.

פתחת העולם הבדוי אל האצילי או "זויה אב" יכולה להרום אותו, אבל ברומאן זה הוא מתועלת כך שהיא בונה תודעה סלקטיבית פתוחה, שאינה מתחתת את הקורא מנבחה. נמקש אוד, לאוד אכן מעיד כי התודעה הותבת רומאנים הוא לעולם תודעה של קסיויות ובמקומות רבים הוא נקט לשון "אנתוני", אבל סבר ש"י הוא כה נוחי, סקלולית, כה רבתי כפרטים ובתחומים ר"צבטריות גבוי מסודרת, והיכרות האדם כנוי כרמץ, היכל הקורא על צמרמורת נגד רמץ" ועמ' 150) ומוביל את הקורא עי לקצוות ספורים ומ ערנים כל כך של קליטה ודיעה עי שנעשה כווד ווד לעולם מסיק קשה כעליל, ש"העולם" הענק הזה נמסר רוד כמעט ודיעות נמוכים אינטימיים לגמרי. לפעמים מוצא העניין כמו מסקנה פילוסופית:

"חלמי עברו להם הימים שבהם אפשר היה למכח את עובדותיה של ארדוע כלשהו תניק לאור מכן להצית מאחורי הגב, כאילו הארדוע עצמו חיל כנוי להציקים עם ולסוכים כמו סבר" (L. מה אם כן יכול הספר לעשותו להתמקי כרגעים, כשכירי רגעים, כודף העיד" ועמ' 115). אבל העיקר הוא במאכה הארדוע והסבלנית של פרטים ופרטי פרטים. ובמחלך הפראגטי של מפרות השפע הזה, המקיב את נקודת הראות מן המרחק המכור כ"מצינו" ועי המרחק המבונן כמתים של חלודה כווד תקודת הוות מנהיה, ועי ההערה כסוגרים המפרשת עוד ומוסיפה "כגלל שתי הסיכות", או חמטת המבונן, כאמצע הדרך לכלא 6, מאחורי מסעי זה אהת, בשלושה תחלים שותרחוק רגע מפה האשפה, אחר כך חודר אליו ובחטל אחר "חזיקא הגדול שבהם היסם, הבים כ"י ועמ' 1276.

לפעמים מוצא הקורא את עצמו מעונה, כמעט מסודר, על די הסיודת הזה. העידות הקוראני שבי פרום יוצר נרודי כמעט כלתי נסבל. אבל כאמצעות מן התודעה הנוכח, המפורט והמפרט הזה, נספר מעשר הקריאה והקורא סמט את הספר באסיסת כווד, פותח אותו שוב. ומגלה שיש הויה רק מנוחה כנסע מסרד שהיא רבתי וחדר מפני המסכ.

בניבונה של נקודת הראות יצירת כוודסכרות לאודי אורכ הכיר של הרומאן את הוצויה רוגשית

יצחק לאור

האחרונות של הרומאן מתוחך הסקסס ונתוך ל"עולם" רומאניסטי, והסכל הטיסירכמעט של תהליך הקריאה נתוך לזכרון מלא טעם וארגוני מוכיז עדיין את שפע הרגעים שבוים נתפל הקורא, בעיצומו של הסמט המסרד, כביסוק מחשבה מפעפעים, כיופי אנושי וסקס-סואלי כלתי רגיל.

אבל מעבר לתחכום המופלג הנונה כאן את העקשפה של הרגלי החיות, האת התנגרות על הרויטה האמנותית הרוחית, יש כ"עם, מאכל מלכים" דידעה שריה הנאי יסודי יותר לפעולות הקולטנית והרוכה המתרחשת לאודי סריאטו, והיא דידעה סלקטיביות אסתיות - זו פתוחה לעיניים של הספרים הגדולים זו הדיעה הקשורה במיסודרין של האמנות, הקלאסית והמודרנית והפוסטמודרנית, העוסרת כמבונן הדיעה של כל אחר מרכיבו של הקולטסי - הקוראים. לאודי מפרט ומסכס, תוך דידעה שלמה שאין קורא ישרי אלי שאינה יכול לאשרה ואכל הוא, עדיין, השוסם האוד רוח שלהו, את פודית היסוד הירושלמי של השירות הבכאי. הדרך אל האנויזואלי האוטופי מתחילה כ"רוד אלים הוול", והיא הודת כוודעת האדם סמכות את הרומאן הזה כמו כוודיה.

מאמר ראשון מתוך שניים

אסתר מור

משירי יוני

הדפס העם של לבנו
על שדות אפק

כשנצונות הלילה רפרפו

כמשוקה

על ראשנו העמוס

לצפיה

יוני פרש צלינו מניפה

ארגנות

של שירי האהה

עתידיה

כשפרחי מים כבוכות

הדגים

היו

אוקטוס

היו

איים

והיינו יושבים באפולית

המזוקה

כביב הבאר הישנה

צדת ילדים מצפה

לישועה

יוני היה מוריד

מוכבייך

מן הלילה שנגמר

גאות וזב צנחו כהרים

סחררו את לבי

כברקים נעזוים

כדשאים הגבוהים נמו

הצבאים

אוד סקטוני לוחט

ומארים

התפתל כסככי כסותנים

תבויים

נחיל אש

נחיל שושני

תלה על תי

נענע עקבי

השמים הסטירו סללים

והיזנות

ומפעל הדרדה תפלת

האיילנות.